

Izhaja vsako drugo in četrto sredo meseca; velja a poštnino vred in v Gorici s pošiljanjem na dom za DRUŽTVENIKE „Soča“:

za vse leto 2 gl.
za pol leta 1 „
za četrto leta — 50 kr.
za NEDRUŽTVENIKE:

za vse leto 2 gl. 50kr.
za pol leta 1 „ 30 „
za četrto leta — 70 „
Posamezni listi se dobivajo po 10 kr. pri knjigarju C. Sochar-ju v Gorici.

Soča.

Oznanila se prijemajo in plačuje se za zavadno tristočno vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 krat
6 „ „ „ 3 krat

za večje pismenke po prostoru in vsakrat za kolek 50 kr.

Rokopisi se ne vračajo, dopisi naj se blagovoljno frankujejo.

Vredništvo in opravištvstvo je v hiši št. 235 Contrada della Croce tik preture.

Naročnina in dopisi naj se blagovoljno pošiljajo pod naslovom: Viktor Dolenc v Gorici.

Organ slovenskega političnega društva goriškega za branbo narodnih pravic.

Št. 15.

V Gorici 8. Novembra 1871.

I. tečaj.

Iz Ljubljana 6. novembra 1871 (telegram) Državni poslanci kranjskega zbora ne pojdejo v državni zbor. Edina grof Thurn in Svetec sta glasovala za državni zbor. Živilji Kranjski poslanci!

Deželni zbor goriški.

6. seja dne 12. oktobra. Ni poslancev gg. knezo-nadškofa, dr. Abrama, Doljaka, dra Lavriča, Pagliaruzzi-ja, Pollay-a, dra Žigon-a. Zapisnikar je poslanec Winkler.

Deželni glavar naznanil izid disciplinarne ravnanje proti deželnemu tajniku dr. u Abram u vsled zborovega sklepa v poprejšnji seji z dostavkom, da je tajnik, ko se mu je naznanila odborova razsodba, zahteval naj se ga nemudoma in brez-pogojno izpusti iz službe in da je odbor odpoved njegovo sprejel.

Dalje naznanil glavar, da je dr. Lavrič nazaj vzel svoj predlog, da bi se kot protipostaven izrekel odborov sklep, po katerem se ima dopisavati vladnim oblastnjam samo v italijanskem jeziku.

Zdaj bere poslanec Faganel sledečo interpelacijo:

„V obširnem poslopi stare dogane v Gorici so nekatera velika stanovanja deloma finančni straži pripuščena, deloma finančnim uradnikom v najem dana, in sicer stanuje v I. nadstropji 10 finančnih stražnikov v 7 velicah in 2 manjših, pa tudi prostornih sobah; imajo čedno, veliko kuhinjo z navadnim in železnim ognjiščem, pa lepo, veliko dvorano.

V II. nadstropji stanuje finančni inšpektor. Za 6 velicah in 2 manjši sobi, eno kuhinjo z dvema shrambama, potem klet, dervarnico, en konjak in hlev za kuretno, dva vrta in lepo prostorno dvorišče, na katero je napeljana voda, za vse to plačuje 158 gl. letne najemščine.

Potem stanuje tudi v II. nadstropji komisar finančne straže. Njegovo stanovanje za katero plačuje letnih 110 gl. obstoji iz 5 sob, kuhinje, kleti, shrambe, dervarnice in ima tudi vodo na dvorišču.

Pri današnji draginji stanovanj bi se lahko dobivalo za prvo imenovano stanovanje letnih 7 do 800 gl., za drugo najmanj 600 gl. in za tretje 5 do 400 gl. letne najemščine. Cesarški erar pa dobiva le letnih 218 gl. zraven stanovanja za finančne stražnike, katere bi prav lahko za letnih 300 gl. kje drugost spodobno nastanil. Tedaj je pri takem gospodarstvu zavrženih nad 1000 gl. vsako leto.

To je gotovo slabo gospodarstvo, in za to stavimo podpisani po zborovem predsedništvu sledeče vprašanje do vis. vlade:

Ali ne misli vlada za to skrbeti, da se bo s poslopijem stare dogane za naprej boljši gospodarilo, kakor zdaj.“

Vladni zastopnik odgovori, da predloži interpelacijo vladi, katera bo z njo po postavah ravnala.

Ker ni zadosti poslancev, da bi se mogli razpravljati vladni predlogi zastran novega deželnega volilnika, prestopi se k drugej točki dnevnega reda, namreč k volitvi državnih poslancev.

Pri prvi volitvi dobi grof Strassoldo izmed 15 oddanih glasov 10 glasov, Černe 5, grof Coronini 4, Goriup 1, Abram 1, bar. Pretis 7. Tedaj je izvoljen z večino glasov edini Strassoldo.

Poslanec bar. Pretis opazi, da kolikor bi ga častil mandat državnega poslanca, bi ga vendar ne mogel sprejeti in prosi tedaj, naj bi se nanj več ne oziralo.

Pri drugem glasovanji dobista baron Pretis in Černe vsak 7 glasov. Seja preneha zdaj dalj časa. Pretis pregovarja kaj živahno posamne poslance, posebno pa g. Faganel-a, naj volijo Černe-ta; toda pri ožji volitvi zmaga vendar Pretis sam z 8 glasovi; Černe je dobil samih 6.

Na to se jame voliti en deželni odbornik in njegov namestnik; volijo ju poslanci, izvoljeni v velicnem razredu kmečkih občin. Izvoli se s 6. glasovi, to je enoglasno, dr. Abram za odbornika. Namestnika pa je trebalo 3 krat voliti, kajti še le pri ožji volitvi je zmagal poslanec Faganel s 4. glasovi.

Zdaj zapusti poslanec Faganel zbornico in stopi noter g. Doljak.

Pri volitvi družega odbornikovega namestnika, katerega zbirajo poslanci, izvoljeni v razredu velikih posestnikov, izvoli se poslanec dr. Maurovich z dvema glasovama; Winkler je dobil enega.

O 4. ti točki dnevnega reda potrdi zbor predlog odborov, da se imajo prodati vsi deželni vrti na griču goriškega grada, pa ne pod cenilom. Dotičen denar se porabi, kedar se bo kupovala kmetlija za tukajšno kmetijsko šolo.

Poročevalec dr. Pajer bere na to odborovo poročilo zastran povišanja plač deželnim uradnikom in predlaga, naj visoki zbor sklene: I. „Povišajo se plače: 1. deželnemu računarju od 1200 na letnih 1500 gl.; 2. računarskemu oficijalcu od letnih 600 na 800 gl.; 3. računarskemu asistentu od 500 na 700 gl.; 4. pisarničnemu strežaju od 350 na 450 gl.; II. Deželni tajnik bo dobival, kakor do zdaj 1200 gl. letne plače; dovolijo se mu pa 5 letni poviški po 10%, začeniši s 1. januarjem 1865. II. Osební priklad 200 gl. se poviši deželnemu denarničarju na 400 gl. tako, da bi dobival 1000 gl. letne plače in 400 gl. priklada. IV. Dovolí se osební priklad 200 gl. pisarničnemu vodji in enak priklad pisarničnemu asistentu.

Poročevalec opazi, da vsled odpovedi deželnega tajnika dr. Abram-a, pade druga predlogova točka, od katere odstopi on v odborovem imenu.

Ko se jame ta zadeva razpravljati, predlaga poslanec Dottori, naj se povrne poročilo dež. odboru, da pripravi enoličen predlog petletnih poviškov in da ga v drugi sesiji predloži, med tem pa naj odbor podeli primerne nagrade tistim uradnikom, kateri morajo večje delo opravljati.

Pajer se pridruži, ne v odborovem, ampak v svojem imenu temu predlogu, ki obvelja z večino glasov.

Po odborovem predlogu, o katerem poroča Pajer, dovoli zbor, naj se vpelje v deželni palači pinova svečava; da se pa potrosi v ta namen, kar je nar manj mogoče, držeč se neobhodne potrebe.

Na to bere poslanec Goriup poročilí finančnega odseka o preudarkih provincijalnega in deželnega zaloga za l. 1872.

Dohodki deželnega zaloga so preudarjeni na 16417 gl., stroški pa na 91417 gl.; da se pokrije premanjkljaj 74684 gl. se bo tirjala 15 odstotna doklada k izravnim davkom brez vojsk-nih prikladov.

Dotični predlogi se sprejmejo brez ugovora tudi v zadnjem branji.

Poslanec Doljak poroča tudi v imenu finančnega odseka o preudarku glavnega zaloga za uboge za l. 1872, ki se potrdi z dohodki 18412 gl. in sé stroški 15975 gl.; denarnični ostanek 2439 gl. se ima naložiti na obresti.

Isti poslanec bere odsekovo poročilo o preudarku deželno-občinskega zaloga, katerega dohodki znašajo 1893 gl., stroški 1805 gl. in denarnični ostanek 88 gl. Teh 88 gl. treba naložiti na obresti.

Po predlogu finančnega odseka, v kojega imenu poroča Candussi, potrdita se brez ugovora računska sklepa provincijalnega zaloga za leti 1869 in 1870.

O peticiji nekaterih županstev gradiščanskega polit. okraja, da bi se vpeljala davščina na vsak panj tujih čebel, poroča namesto poročevalca grofa Strassolda, kateri je bil že med volitvijo dvorano zapustil, poslanec Del Torre in predlaga, naj visoki zbor potrdi iz 5 točk sestavljen načrt poslave, po katerem naj bi se ustanovila za gradiščanski okraj davščina 3 novcev na dan za vsak panj tujih čebel.

O tem predmetu se vnamo precej živahen razgovor, o katerem nam pa prostor ne pripušča obširnega poročila. Poslanec Gorjup govori proti načrtu poslave in predlaga prestop na dnevni red. Temu ugovarjata Dottori in Del Torre.

Poslanec Pajer si pridruže v specijalni debati staviti predlog, da bo ta postava veljavna za celo deželo.

Gorjupov predlog se zavrže z večino glasov. Ko je pri specijalni razpravi poslanec Pajer preklial svoj napovedani predlog, nasvetuje Doljak, naj se raztegne postava tudi na okraj goriške okolice.

Z ozirom na to, da ni obveljal prestop na dnevni red, predlaga Černe, naj bo ta postava veljavna tudi za polit. okraj sežanski.

Naslanjaje se na enak razlog, predlaga slednjč Gorjup: naj bo veljala ta postava za vso deželo.

Ta predlog se sprejme z večino glasov.

Pri glasovanji o pasamnih paragrafih, odpa-desta dva in potrjena postava se glasi takole: §. 1. Občine se pooblastujejo, da naložijo in tirjajo od dotičnega posestnika davščino treh novcev na dan za vsak panj čebel, katere se prinesejo začasno iz družih okrajev dežele, ali iz tujih dežel v dotično občino na prosto pašo pomladansko, poletno ali jesensko.— §. 2. Ta davščina se ima plačati, kedar se prinesejo panji v občinsko-okrožje.— §. 3. Samo panji, kateri so stalno v občini in so lastnina dotičnih občanarjev, s, prosti vsakorsno davščine.

Dr. Maurovich poroča v imenu peticijskega odseka o pošnji občin Doberdoba in Opačjesela za denarno pomoč iz deželnega zaloga in predlaga: Naj se pooblasti deželni odbor, da plača omenjenima občinama znesek do 600 gld. s takimi pridržki, kakoršne bo spoznal za potrebne, da se porabi denar za namen, za kateri je podeljena pomoč.

Poslanec Dottori popisuje revščino tamkajšnjih prebivalcev in priporoča, naj dovoli zbor pomoč v zneseku do 1000 gl. Ta predlog se sprejme brez ugovora.

Dalje poroča Maurovich o peticiji tukajšnje c. k. kmetijske družbe, da bi se ustanovili štiri deželni štipendiji za take mladenče, kateri bi se hoteli izobraziti na kakem višem kmetijskem učilišču, da bi se jih potem lahko poklicalo kot učitelje na kmetijsko šolo v Gorici.

Z ozirom na sedanje finančne zadrege deželnega zaloga, predlaga odsek, naj se za zdaj ta peticija zavrže. Predlog obvelja.

Isti poslanec poroča o peticiji občine Opa-

šjesela, da bi se ji odpustil dolg 2000 gl. Ta znesek je bila občina dobila leta 1868 iz cesarskega posojila 5000 gl. za revne občine in se ima povrniti v 20 letih brez obresti.

Po odsekovem predlogu se prošnja zavrže.

Zadnjič predlaga dr. Maurovich v imenu peticijskega odseka, naj se dovoli dijaški ustanovitvi „Freitisch“ v Gradecu 50 gl. pomoči. Obvalja.

Iz te dobrodelne ustanovitve se plačuje javnim dijakom tehniških viših šol v Gradecu vsakdanje kosilo.

S tem je sklenjen dnevni red in končano seja ob 1 1/2 uri popold. Glavar napove prihodnjo, to je, zadnjo sejo za 14. okt. ob 11 predpoldne.

Iz Gorice 7 novembra 1871 (konec). Da pridemo zopet na dnevni red naj omenimo, da je po sprejetem predlogu zaradi Abrama, vladni zastopnik, g. Bar. Rechbach poprijel besedo. Opiraje se na dotični § deželne ustave pravi, da za veljavno sklepanje o volilnem redu morajo biti nazoče vsaj tri četrtine, (16 poslancev) ker pa jih je samo 15, bilo bi vse, kar bi se o tem predmetu sklenilo, neveljavno; toraj prosi glavarja, naj bi to točko za danes odstranil. Temu se nihče ne vstavlja. Gorjup pa nasvetuje, da se pristopi k 2. točki dnevnega reda. Pajer se vjema z Gorjupom, pa dostavi, da ima ostati volilna postava na dnevnem redu in da se ima v pretres vzeti kakor hitro bi bilo zadostno število poslancev v zbornici.

Gorjup nima nič zoper to, samo da se ne pretiruje kaka druga točka zaradi volilne postave. Tako so prišli na dnevni red razni prevdarki, končni računi in peticije; natančnejši popis vseh razprav prinašamo našemu bralcem v sporočilu.

12. t. m. je bila 6. seja. Začela se je vže zopet z volilnim redom; a ker vže zopet ni zadosti poslancev nazočih, se mora volilni red tudi danes odstaviti. Na vrsto pride 2. točka: volitev dveh državnih poslancev in potem tretja: volitev enega odbornika namesto odstoplega dr. Lavriča. Sejo pa prične glavar s tem, da naznani, kar je odbor gledé Abrama sklenil: izreklo se mu je granjanje, na kar se je značajni Abram tajništva odpovedal z opombo, da naj bode to „v zadostneje razaleni poslancem.“

Kako se je Abram zagovarjal, je bilo vže v predzadnji „Soči“ natančno popisano. Le to naj dostavimo, da je pri vsi ti reči vladala strast in maseevalna misel in da je gosp. Abram kot značajen mož prav storil, da je takemu odboru hrbet pokazal.

Karakteristično je tudi, da glavar, kakor se sliši, ni hotel podpisati dotičnega dekreta (bolje Verweisa) in da ga je moral podpisati g. Pajer sam.

Italijani so menda zadovoljni, da so se znebili Slovenca; a mi smo še bolj zadovoljni, da jim je Slovenec pokazal, kako se značajno postopa in kako mi Slovenci ne prodajamo narodnosti za materialne dobičke.

Kedar pa to izročimo, ne mislimo one dvojke, kateri je Dunaj pa dež. odbor „Mekka“ svojega političnega romarstva; — bogme! le še kaj taceh poslancev, pa bomo gotovo dobili Slovenijo — v kaki zvezdi. — A ne da bi mislili na kako tako zvezdo, kokoršno dobijo tisti poslanci, ki ljudstvo tako izvrstno zastopajo, da so še celo ministri a la Giskra z njimi zadovoljni. — Ker pa danas ni naš namen ne o zvezdah ne o ministrih pisati, držimo se dobrih in slabih poslancev in pojdemo zopet v sejo. — Fastimo Abrama in pogledimo si od blizu volitve v državni zbor.

Pri tej volitvi je bilo nazočih zopet samih 15 poslancev, to je vsi italijanski, pa 4 Slovenci s tem razločkom, da je namesto Polaj-a, kateri je rad prostor naredil, Faganel v zbor prišel. — Zakaj se je to zgodilo, povemo kasneje. — Ko se je v prvo glasovalo, je dobil sam grof Strassoldo večino, Depretis 7, Černe pa samo 5! glasov. — A Depretis se zahvaljuje za izkazano mu zaupanje, pa pravi, da mu ni mogoče sprejeti poslanstva na Dunaj ter prosi, da bi se kdo drugi izvolil. Seja se pretrže, da se poslanci lahko med sabo dogovarjajo; pa ko zopet pride do glasovanja za drugega poslanca, dobila Depretis in Černe oba enako število (7) glasov. — Zaradi tega je bila oža volitev, pri katerih je dobil Depretis 8, Černe pa le 6 glasov. — (Volilcev je ostalo namreč samo 14, ker je Strassoldo med sejo odšel). — Tedaj sta bila voljena Strassoldo in Depretis, dva Italijana na Dunaj in — Černe, kateri ni dozda še nikoli propal, je ostal na suhem. — Vbogi Černe! smilil se nam je tako, da nas je jeza popala in da bi bili v tistem hipu raztrgali v sveti jezi onih 6 ubežnih poslancev, da ga niso prišli volit. Pa kaj ne bi se nam smilil: tako potr in raznenačen je sedel na starem mestu svojega starega parlamentarizma. — Bogme, to je pač nevhvaležnost; nekateri pravijo, da je še kaj več — besedolom. — Pa od katere strani; — tega ne smemo povedati. — Samo toliko lahko povemo, da ko smo v svoji sveti jezi enemu 6 ubežencev očitali, zakaj da niso

prišli storiti svoje starodavne dolžnosti, nas je ta zavrnil z besedami: „Pa kaj menite, da bi ga bili mi volili? se motite gospodine. Nam je ljube, če gresta dva Italijana na Dunaj.“ — Hudir jih razumi te deklarante ali Sočane, kakor jim pravijo. — Po tem tako so se Italijani tudi motili. Oni so namreč mislili, da bodo Slovence s tem kaznovali, da volijo dva Italijana na Dunaj; pa so jim vstregli. — A le za malo časa; so vže morali kaj zavohati, ker imajo dobre nose; kajti čez 48 ur so boljše zadeli. — Ko je bila končana volitev državnih poslancev je prišla na vrsto volitev odbornika namesto Dr. Lavriča.

Izvoljen je bil, ker in hotel dr. Lavrič zaradi razmer več stopiti v odbor, dr. Abram. Mi častitamo Abram, pa tudi našemu narodu, ker je Abram v odboru mož na svojem mestu. — Veseli nas tudi, da je bil Abram za zgubljeno tajniško službo tako častljivo odškodovan, pokazali so s tem Sočani, da znajo biti hvaležni. — Naše mnenje pa je zmirom bilo, da se služba tajnika ne strinja s poslanstvom, kakorsploš ne želimo nikakoršnih uradnikov v zastopih ljudstva in tedaj nimamo uzroka groziti se čez Italijane, samo naša je bil nekoliko nedostojen, skoro bi rekli vmazan; pa to nas manj briga, ker sramota škandala pade zmerom na tistega, ki ga je uzrok, v tem slučaju na italijanske poslance. —

Vse drugo, kar se je v 6. seji obravnavalo, je manjše važnosti in v sporočilu natančno popisano. — Tukaj le še pristavimo, da se je g. Depretis na vso moč trudil, da bi spravil namesto sebe g. Černe-ta na Dunaj; posebno je obdelaval g. Faganela, kateri pa mu je nekda prav flegmatično povedal, da je družega mnenja, in da ne more dati svoj glas možu, kateri je toliko let na Dunaj hodil, pa za narod nič storil.

Po seji se je po celom mestu govorilo, da so italijanski poslanci pobrali svoja kopita, in da ne pridejo več v dež. zbor; ravno v istem času pa se je tudi slišalo, da sta se oba državna poslanci, Depretis in Strassoldo odpovedala dež. poslanstvu. Obe vesti ste bili skoro nevrjetni; posebno pa prva. — Vganjavalo se je povsod, zakaj to, zakaj ono.

Imeli smo zelo Italijane na smu, da so porazumeli z centralisti in da hočejo tudi oni nagajati Hohenwartovem ministerstvu. —

Zaradi tega se je telegrafalo na vse strani, da pridejo vsaj vsi slovenski poslanci k zadnji seji, ki je bila v soboto 14. oktobra. —

A Italijani so menda, kar se tiče prve vesti le fiato napravili; morda pa so tudi res mislili novo volitev dež. poslancev nemogočo storiti; a ko so videli in zvedli, da so vsi slovenski poslanci zopet prišli v Gorico, in da bi se bili v kljub njihovi nenazočnosti poslanci na Dunaj volili, so vendar prišli k zadnji seji 14. oktobra in bili so vsi tako dobre volje, da je bila začenja seja najbolj gladka in da se je obravnavanje raznih stvari tako leho vršilo, kakor pri nobeni prejšnji seji ne. —

Treba je omeniti, da so bili vsi naši poslanci v dež. hiši; a da naših 6 deklarantov ni bilo k seji, ko so zvedeli, da so vsi Italijani nazoči. — Zadnja seja se je tedaj začela z oznanilom glavarjevim, da sta se v poprejšnji seji izvoljena državna poslanci Depretis in Strassoldo odpovedala in da je treba druga dva izvoliti.

Zdaj so Italijani pravo zadeli, volili so nam Černeta, od svoje strani pa glavarja, grofa Coronini-ja. — Kakor smo vže poprej rekli, Italijani so nas s to volitvijo prav za prav kaznovali.

Gospod Černe, kateri je volitev, kakor si lahko vsak misli, z veseljem sprejel, zahvalil se je Italijanom za skazano mu zaupanje in dostavi, da če morda dozda ni prav tako postopal, kakor bi bili njegovi volilci želeli, se bo pa za naprej trudil, da si pridobi njih zadovoljnost. — Priznal je tedaj g. Černe sam, da ni prav postopal, kar se pa obljub tiče, smo jih vže večkrat slišali in se bodo menda vresničile, če so, Italijanom namenjene. — Ste razumeli vi kraški volilci!

Bilo je na dnevnem redu še več prošenj, katere so se skoro vse ugodno rešile, kakor je po sporočilu razvidljivo. — V ti zadnji seji pa je vladni komisar odgovarjal na tri interpelacije. — Na g. Doljakovo zaradi mitne na cestah pred mestom je ministerstvo brez vsacega razloga odgovorilo, da ima mesto pravico pobirati cestnino za mestni tlak. Kako krivična je ta razsodba brez razlogov! je v obče znano in ker v današnjem listu poseben sestavek to krivico razjasnjuje, nečemo na tem mestu reči ponavljati. — Na interpelacijo Dr. Lavriča, zastran narodnostne postave je g. Rechbach od besede do besede tako le odgovoril:

„Na interpelacijo častivrednega poslanca dr. Lavriča in družnikov, zaradi predloge narodne postave v Gorici dovoljeno mi je izgovoriti, da je češko narodno postavo vlada uveljavila za obširnim željam v temu obziru storjenim ustreči. — Enake želje se do sedaj v Gorici niso razodele, zato je vlada ni spoznala za priložno, enako predlaga v goriškem deželni zboru vložiti, in prihraniti si mora daljno započetje o tej zadevi.“

Iz tega odgovora se razvidi, da ministerstvo ni vedelo za naše želje in potrebe. — Čemu smo tedaj imeli poslance na Dunaji? In slišalo se je

celo, da se je gosp. Černe z ministerstvom sprave pogovarjal. Pa saj je tudi polit. društvo „Soča“ prosilo slovenske poslance, da naj pošljejo izmed sebe deputacije, ali pa vsaj kako promemorijo na novo ministerstvo, da bode zvedelo naše želje in potrebe, in g. dr. Lavrič je še celo povabil vse poslance k pogovoru zaradi te reči; a nekteri so se posmehevali njegovim nasvetom gledé deputacije in promemorije. — Zdaj pa imajo odgovor. —

Stara resnica je, da kdor nič ne vpraša, nič ne vdobi; tedaj moramo biti bolj marljivi in brez straha zahtevati, kar nam gre, in če bomo nestrpljivi v naših tirjatvah, se nam bo morala pravica zgoditi. —

Gledé lanske Lavričeve interpelacije zaradi poslovenjenja šol je dal g. Rechbach sledeči odgovor: „V seji goriškega dež. zbora od dne 24. avgusta 1870. izrekli so dr. Lavrič in družniki zahtevanje do vlade, ali bi ne bila nagnjena vse tako napraviti, da bi se vsi učni premeti na goriških srednjih šolah v slovenskem jeziku predstavljali, potem ali bi bila voljna napraviti v Ljubljani slovensko vsučilišče. — Izgovoril je minister za nk in bogoslovje o tem z dekretom 14. avgusta t. l. št. 2839. sledeče:

Moje resnobno prizadetje je, predpise člena XIX. postave od 21. decembra 1867., zadevajoč splošne pravice državljanov djansko-veljavno zagotoviti tudi v deželah, kjer velja slovenski jezik kot deželni jezik. — Za vresničenje tega namena potrebno je nekterih predpogojev. — Med te štejem posebno izdatnišni volitve sposobnih učiteljev, kakor se je do sedaj po skušnji prepričalo; v tem obziru pričakujem pred vsim drugim djansko krepkega podpiranja od dež. šolskega svetovilstva v Gorici.

K sklepu omenjam, da se je to dež. šolskemu svetovilstvu naznanilo, da izpolni namene gospoda ministra. —

To ti je odgovor v slovenskem jeziku, kaj ne? Čudom čuditi se je, da si glavarstvo ne preskerbi vsaj enega sposobnega predstavljavca, vsaj dandanas še vsak vbogi kramarček skerbi za to, da so njegova pisma razumljiva in v dobrem jeziku pisana in da se prejemnik ne smeja, kedar jih odpre. Kaj si moramo mi državljani od tako zanikernega glavarstva misliti? Če bi ga hoteli posnemati, potem bi država dobro stala in težko bi bilo mogoče kako glavarstvo zadržavati, kajti zaostali bi davki in še marsikaj drugega. — Naj daja tedaj dober izgled, tisti ki jo na čelu! —

Kar se pa tiče bistva tega odgovora, moramo pred vsim obžalovati, da je šolski svet jako nepravilno sestavljen, to smo vže večkrat v našem listu dokazovali. — Nimamo tedaj mi Slovenci upati, da se nam bo pravica godila, dokler se šolski svet kaj ne predrugači.

Sicer pa moramo trditi, da imamo mi Slovenci zadosti slovenskih učiteljev, ki lahko precej v slovenskem jeziku predavajo in da tedaj od te strani nič ne ovira odprave slovenske realgimnazije v Gorici, če le ministerstvo to zavkaže. Če pa Italijani ne morajo dobiti učnih moči za svojo realgimnazijo, tega nismo mi krivi, ampak edino tista visoka kultura, s katero se vsaki dan bahajo in široko — ustijo. Istina je da Italijani nimajo svojih profesorjev toliko, da bi lahko napravili ital. paralelno gimnazijo v Gorici in da je samo zaradi tega zadržana osnova paralelnih realgimnazij v Gorici. A krivica velika je to, da moramo mi Slovenci zaradi Italijanov trpeti in čakati, da oni dobijo potrebne učne moči, katere bodo zopet na polovico dražje in slabše od naših, kakor se je to pri kmetijskih šolah pokazalo.

No zdaj pa naj nas italijani še enkrat pozvajo, da naj se vdamo njihovi kulturi! V Gorici in na Goriškem sploh je ni italijanske kulture, to nam kaže vsakdanja skušnja kajti vsi goriški lahoni, razun nekaterih zmornih advokatov, še dobro govoriti in pisati v italijanščini ne znajo. Goriška zgodovina ni italijanska, kajti na Goriškem so od najstarejših dob prebivali Slovani, in ko so naši pradedje prišli v te kraje so vže naši Slovane, dokaz temu so slovanska imena vseh krajev; hribov, vod, mesta samega; tudi na furlanskem je polno slovanskih imen in tipus goriških furlanov zveden kaže, da so ti ljudje imeli slovanske pradede.

Tudi nam očitajo Italijani, da mi Slovenci nimamo zgodovine; imamo jo, pa žalostno. Stoletja so bili Slovenci v borbi s Furlanci, in da so svoje narodnost vkljub napadom od vseh strani ohranili, je toliko častitljivejši. Kar se pa tiče slovenskega jezika, je znano, da so korotanski vojvodje nemškemu cesarju po slovensko prisegavali, da so se sami cesarjevi principi slovensčine učili in da je imela slovensčina v srednjem veku tako častitljivo mesto, da se je še celo na furlanskem dvoru pri posebnih slovesnostih slovensko govorili. Vse to piše Vodnik in če Italijani Vodniku ne verujejo, ker je bil Slovenec, naj si pa preskerbijo nemškega zgodovinarja Ankershofen in čitali bodo tudi v njem vse to in še kaj več, iz česar se bodo lahko podučili gledé Slovencev. Pa naše filisterstvo in odpadništvo ne briga zgodovina in ne zmeni se za dokaze, kateri zahtevajo nekoliko učenja; njemu zadostujejo fraze, kakor na priliko: „soln-

ce je naše", „zemlja je naša", kakor da bili solnce v našem vzletu. Mi pa jih prav radi pustimo, da delajo solnčno politiko, kar se pa zemlje tiče, se bomo pa še pred zmenili, kakor bomo le še eno ped naše zemlje in le najmanjšo pravico odstopili, in če se Lahji sklicavajo na Italijanstvo, se bomo mi sklicavali na Slavjanstvo, katero je ogromnejši in ima lepšo prihodnost od italijanstva, katero pomeni stari vkužen in propadu se bližajoči svet.

Za danes le toliko; v poznejših številkah bomo to reč bolj temeljito razpravljali. — Toliko še dostavimo, da naj se Italijani rajši brigajo, kako bodo dobili zadosti učiteljev in če ne morejo drugači, naj Slovence prosijo, da jim jih posodijo, ker zadnji jih imajo toliko in dobrih, da še zunanje dežele z njimi preskerbujejo. — Ministerstvo pa prosimo, da nam boje pravično in da nam takoj preskrbi narodne srednje šole, ker od naše strani ni nobene ovire. —

Tudi imamo vže zadosti učnih pripomočkov, dokaz temu Ljubljanske srednje šole. — Naš jezik je tako bogat, da sedaj v njemu vse učnosti pisati, in da to ni kvanta, so nam porok izvrstne prestave raznih nemških, latinskih italijanskih in drugih klasikov. — Naši čitatelji ne bodo zamerili, da smo se preveč od predmeta oddalili, pa potrebno se nam zdi, da naše renegate in druge filistre kakšenkrat ad absurdum pripeljemo.

Evo, nam konce kritičnega pretresovanja letošnjih sej deželnozborskih:

Glavar sklene zadnji sejo s primeram govornim. — Povdarjal je edinost in vzajemnost zbornikov vsaj v materialnih rečeh — vkljub razporu v političnih ozirih, kateri so naravna prikazen v ustavnem življenju. — Ozir na materialne potrebe — pravi — naj bode tudi v prihodnje vez goriškega zbora, tako se vtegne priti do porazumka tudi v moralnih stvarih. — Dalje je prosil za zaupanje v prihodnje, dokler bo še sedel na častnem siću, a s trenjem zarobljenim predsedniškim stolu in sklene se živiti kot na cesarja, kateri najde odmev v dvorani. Tega smo tudi mi prepričani, da je predsedniški stol v goriškem zboru s trnjam posut, a to trnje si je gospod glavar sam na svoj stol posul, ker, kakor smo vže rekli, glavarju se ne pristuje, da se na kako stranko veže, kajti glavar bi moral vsim pravičen biti, tega pa ne more, če je v krepkih nepravice in vse, kar je slovensko, merzečo stranko.

Tudi smo prepričani, da se ne bodo splošile tako hitro želje gosp. glavarja glede moralnega porazumenja, ker vemo, da Italijani ne bodo hoteli priznati nam tistih pravic, brez katerih ne moremo živeti, ni razvijati se kot narod in od katerih ne smejo odstopati naši poslanci ne za pičico. —

Konečno se moramo zahvaliti našim šestim odločnim poslancem, kateri so rešili čast in pravice našega naroda s tem, da se storili nemogoče pretresovanje nove, nam krivično volilne postave in s tem, da so v zboru slovensko govorili in tako Italijane primorali vkljub lanskemu protestu in v begu, pripoznati svojo krivico in ravnoopravnost našega milega jezika. — Bog jim plati; narod jim bode vedno hvaležen in njih imena bodo s zlatimi črkami zapisana v zgodovini slovenskega in slovanskega naroda. — Tako častito so se borili naši očetje za naše pravice in za našo neodvisnost, za naš blagor — bode pravili naši bolj srečni potomci. — Ker smo vže obljubili, moramo tudi nekdi razjasniti tak-tiko omenjenih 6.ih poslancev. — Ko so videli, da so sami in da 3 slovenski poslanci se ne držijo tega, kar je bilo v klubu za dobro spoznano in od 9.ih (gosp. Winkler je bil zmerom dosleden in je po svojem prepričanju postopal) sprejeto, so sklenili, da se odločijo od onih in da ne pridejo več v nobeno sejo dež. zbora, da se ne bode mogla pretresati volilna postava. Sklenili so tudi ob enem podati protest na dež. zbor in na ministerstvo. — Pa reč se je tako zasukala, da ni bilo potreba protesta. — Pregovoril je namreč eden deklarantov g. Polaj-a, da je šel domu na bendimo in tako je bil izpraznjen eden stol v zbornici. — Zdaj so lahko deklarantje eden po enem v sejo hodili in se vrstili po opravi-ljih. — Kadar je bil g. Faganel v zboru potreben, je šel on noter, ko je končal svojo reč, je naredil prostor drugemu in tako so se vrstili naši vrli deklarantje, da so na pr. v eni sami seji trije eden za drugim prišli in odšli. — Lahje je ta taktika nekoliko osupnila pa v obče se je po mestu govorilo, da so Slovenci tako previdno in pravilno ravnali, da boljši niso mogli. — Za to taktiko gre posebno zahvala g. Pagliaruzzi-ju, kateri je v zadnji sesiji tako odločno postopal, da je se druge znane „Sočane“ prekosil. —

S tem sklenemo važno pretresovanje in svesti smo si, da smo svojim čitateljem vstregli, da smo jim v živih barvah narislali stanje našega narodne reči.

Zdaj pa se še obrnemo do našega naroda in mu priporočamo, da v očigled veliki nevarnosti, katera mu preti od vsih strani, zvest ostane svojim praviim prijateljem in voditeljem, kakor smo mu jih v naših člankih pokazali in da se ne pusti pre-motiti in slepariti od hinavskih samopridnežev, katerim je naroda le lestevica do svojih samopridnih in vmazanih namenov in namer. —

Našim zvestim poslancem pa na srce pologamo, da narodu tudi za naprej tako služijo, kakor dozdaj

in da solidarno postopajo z našimi brati na Krauj-skem, kajti če smo poprej dvomili nad kranjskimi voditelji, nas je pa zadnja adresa dež. zbora Kranj-skega prepričala, da imajo kranjski Slovenci srce za nas in da vidijo tudi oni edino rešitev našega naroda v zedinjenju vsih slovenskih pokrajin v eno samo kronovino. —

Adresa dež. zbora Kranjskega naj postane slovenska deklaracija ker ta odločno tirja zedinjeno Slovenijo, ktera mora biti naš paladium proti tu-jim napadom.

In če tudi ne bodo morda še dolgo vslišane naše prošnje, naše želje, pokažimo pa vendar svetu, da smo edini, in da nas veže bratovska vez, katero ne zamora preseči nobeno ministerstvo, nobena moč. V edinosti je moč!

Iz goriških gor 2. 11. 1871. Veliko nam je že „Soča“ povedala o zadnjem zasedanju našega dežel-nega zbora, a veliko je še povedati. Med rečmi, ki so vredne javne kritike, je za nas hribovce po-sebno pomenljiv vladni odgovor na interpelacijo po-slanca Doljaka in tovaršev zaradi pobiranja tlakov-nine na koroški cesti in na Sočinem mostu po kri-vičnem načinu.

Vlada je po ces. komisarju izrekla, da goriško mestno županstvo pravično tlakovnino pobira, ker mu je ona to dovolilo in ker se je z vlado pogodi-lo, da sme tlakovnino na ces. mitnicah na meji mo-stnega okrožja pobirati.

Tedaj, ker je vlada skupno pobiranje dovolila, je to pobiranje pravično, in vlada po takem — ne-zmolljiva.

Res nismo mislili, da kaj enacega doživimo; in vendar je temu vladnemu odgovoru nek goriški poslanec „dobro“ klical. (Pa kdo vé, ali iz prepri-čanja?)

Zapomnili smo si pa, da se za pravično spozna-va, če mora v bog hribovec, ki po koroški cesti se v furlanijo pelje, v daljavi 1/4 ure razen dveh ces. mitnin tudi dvakrat za mestni tlak plačevati, brez da bi se ga bil dotaknil: za pravično, če naš „bric“ svojo vino v hribe izvažja, se tudi mestnega tlaka ne do-takne, pa vendar mora dvakrat tlakovnino in ces. mitnino odrajtati in za pravično, če naš hribovec iz ternovskega gozda v založnico gozdne urada derva pelje, v mesto ne pride, in vendar tlakovnino plačati mora.

Boli nas, da v Avstriji vladajo še taki prin-cipi. Pričakovati drugzega nimamo, kakor da en dan ali drugi vtegne mestnemu županstvu na misel priti, da bo na mitnicah pristojbino od terzihih pro-storov pobirati pustilo, katero se zdaj tirja od tistih, ki se teh prostorov poslužujejo. Vlada privoli, mi pa bodemo za eno „pravično“ plačevanje bogatejši.

Po tem načinu znamo z časoma tudi dočakati, da se mestni očetje, spet oglasijo, in poreko: Naši keremarji imajo jedi in pijače napravljene za tiste, ki so v mesto namenjeni, da ne bodo tedaj na škodi, naj se na mitnicah od osebe primerna pristojbina pobira: in tako dalje vsake obretnije po vrsti.

Iz gorenjega Krasa 4. novembra Iz. dop.

Zalosten je pogled po našem zanemarjenem kraju. Na samo da je svet sam na sebi pust, povek-sujejo njegovo puščobo tudi prebivalci njegovi. Govo-ri se sem ter tje o napredku v vsih obzirih ali pri nas noj zalibože sledu o vsem tem.

Šole so pri nas v tako revnem stanu, da se mora človek takemu zanemarjanju res čuditi pri sedajnih tolikih šolskih ogledih.

Tukaj se ti vkvarja še šole kak duhoven, ne maraje dosti zanj, kakor se ti sam izrazi, ker ni njegova reč. Saj šola je ločena od cerkve „Was küm-mern wir nicht um die Schule, sie ist ja confessionslos.“ Lepa logika, kaj ne da!

Tam spet podučeva kaka druga pošavt, ktera je vredna imenovana biti prava učenka Marko-Pohlinove etimologije. Le tam pa tam najdemo ka-tera, učitelje, ki zadostujejo svojemu poklicu, še ti se večkrat z občino kimi i vradnimi rečmi preveč pe-čajo i tako pri otročjih starejših čestokrat nejevoljo vzročijo.

Izgovarjajo se večkrat naši okrajni šolski svetovalci, da dobre šole dosti stanejo i da pri-klade na davkih kmeta preveč tisičijo. Vse res. Ali dragi gospodje, če je drugde štibre treba, v tej zadevi je je gotovo.

Sola je omika. Kolikor večja omika toliko manja surovost, toliko manja potreba žandarmov i enakih organov.

Dobrih učiteljev nam dajte. Te zamorete pa le za dobre denarje udobiti; saj vsak ve, da se navadno le za dober denar dobro i terdno sukno vkupi.

Kje drugde je treba strogo varčnim biti nam, pa tudi vladi, ne pa v takih slučajih, kteri nam, ako se dobro porabijo, stoteren sad porodé, i ti so ravno šole.

V Ljubljani 1. listopada. (—šek.—) Danes pred-stavljala se je v tukajšnjem deželnem gledališči žaloigra „Mlinar i njegova hči.“ Ta igra je sploh vže znana kot izvrstno delo Raupahovo, ktero je od besede do besedo poslovenil Fr. Malavašič.

Vršila se je pa ta predstava kljub težkim nalo-gam predstavljajočih oseb tako dobro, da zamorem z veseljem čestitati dramatičnemu društvu, da si je pridobilo dolgo zaželene pripomočke — kteri so dobri igralci. Gospica Jamnikova, ktera je tudi lansko leto igrala mlo hčerko, mlinarjevo Mimico, je tako lepo izvršila svoj nalog, da izrekamo srčno željo, naj nam še mnogokrat napravi veselje se svojim nastopom. Gospod Jeločnik (Konrad) izvr-šil je svoj nalog prav dobro, posebno v prizoru na pokopališči se je izvrstno vedel. Tudi g. Su-šteršič (mlinar) se je potrudil, da je dobro napra-vil, le nekoliko premalo ječnega se je kazal, pre-malo je pokašljeval. Sploh vsi gospodje i gospo-dične, med zadnjimi posebno gospodična Podkraj-šekova, so se prav dobro vedle.

Dekoracija pri tej predstavi je bila pač ne-koliko pomanjkljiva in nekorektna, srčno bi želeli, da bi se posebno na to pazilo. Tudi snega, kterega so pri tej predstavi vsako leto naredili v pokopa-lišnem prizoru, je manjkalo. — Leško pa vzklik-nem vsim voditeljem dramatičnega društva srčen „živili“ za njih trud, kajti vse kaže, da se res tru-dijo, da bi spravili mlado društvo v slavno ime! Živeli! —

Tukajšnje politično društvo „Slovenija“ imelo je danes svoj občni zbor v čitalnični dvorani. Pro-gram imel je edino točko:

„Razprava o sedanjem političnem položaji Avstrije.“

Nazočih je bilo 250 članov, med kterimi so bili gospodje dr. Costa, dr. Bleiweis, deželni gla-var dr. Razlag, dež. poslanci Murnik, Horak, dr. Poklukar, Supan i drugi.

Predsednik, za naš narod velezasluženi gosp. dr. Bleiweis, govoril je prvi ter djal v svojem go-voru: „Presviti naš vladar vkažal je večniti mir med narodi in ministerstvo Hohenwartovo se je zvlasti obrnilo na ljubljeno naše brate, kteri se bore z nami za naša prava, Severoslovane, Čebe, kteri so po cesarjevem reskriptu 12. kimoveca t. l. osnovali federativno ustavo, ktero smo tudi mi poz-dravili radostno. Nekovi pregovor pravi: „Kjer se postavi cerkev, tam si prizida brž hudobni duh svoj žagred (zakristijo).“ Ravno tako je tudi pri nas. Minister Hohenwart postavljal je federativno državo, a naši vragovi nemški so postavili brž Beu-sta i Andrassyja, da bi podrli pogodbo, da bi pri-dobili z razposlanimi agenti v svojo podporo razna društva, da bi potem z revolucijo na Dunaji vplii mogli. Gospoda! čas strahu je minil, poravnanje je vstavljeno, kajti to mora tako biti; zdi se mi, kakor da bi vse to šlo po železnici, po kteri pride poravnanje do kake postaje na kteroj se kriči: „Meine Herren, 10 Minuten Aufenthalt“ (Gospodje, 10 minut postanka!) Jaz sem prepričan, da se v kratkem času zopet poprime nit pogajanja i še z večjo silo izpelje. Gospoda! predruzem se toraj staviti na dnevni red sledeči predlog:

a. ako „Slovenija“ soglasuje z adresio kranj-skega deželnega zbora;

b. željo, da bi se v pogajanji nadaljevalo;

c. izreči českim voditeljem i zboru českega kraljestva prisrčno zahvalo za junaško zagovarja-nje narodnih pravic i za vstanovo osnovnih člankov.

d. izreči zahvalo ministerstvu Hohenwarto-vevu za pošteno njegovo prizadevanje.

Vse to se je z gromovitimi živjoklicii pozdra-vilo.

Na to prosil je dr. Costa besede, i je zago-varjal s krepkimi besedami stališče pogajanja i oziraje se v svojem govoru na dogodke preteklih let, med drugim djal:

„Leta 1866. vojskovali smo se, morali smo mnogo milijonov plačati Prusiji, vendar vse to ni bilo nič v primeri s prejetjem velikomemca, sak-sonskega Beusta. On je v zvezi z Madjarom Andra-sijem podrli steber nagodbe, kterega so slavni voditelji česki z nesebičnim prizadevanjem po-stavili; osnovni članki, ktere je izdelala trideseto-rica českega dež. zbora, so za avstrijsko državo tako primerno sestavljeni, i s toliko pazljivostjo prevdarjeni, da more vsaki pošten človek z njimi soglasiti. Opomnim še, da je češki knez, častit kardinal Svareenberg predlagal: „Naj se tridese-torici izreče pizpoznanje i zahvala za izvrstno so-stavljenje osnovnih člankov.“

Gospoda moja! jaz mislim, da te razmere ne bodo dolgo pri nas ostale i da bode avstrijska država čez elegantno osobico Beusta in muskulaturno Andrassyjevo prestopila zopet k pogajanju.

Potem se je sprejela sledeča resolucija:

1. „Slovenija“ pritrjuje adresi deželnega zbora kranjskega i pripeznava, da se vsim naro-dom i deželam pravična svobodna vstava more iz-delati le po načelih českih osnovnih člankov (fun-damentalartikl).

2. „Slovenija“ čestita slavnemu narodu če-skemu in českim narodnim voditeljem, ki nepre-makljivo branijo svoje, ter s tem vsih narodov pravice. Trikratno „Slava!“

3. „Slovenija“ obžaluje, da se je raztrgala nit pogajanja, prepričana pa je, da se kmalu zo-pet prične poravnavati.

4. „Slovenija“ izreka željo, da bi vsi fede-ralistje vzajemno i solidarno delovali, da bi se zopet urno poprijelo obravnavanja.

5. Zakliče trikratno „Slavo“ ministerstvu

Hohenwartovemu, katero je pogumno postopalo po federalističnih načelih.

Iz Prage 1. listopada 1871. (Izv. dopis). Kar se je poslednje dni godilo na Dunaji, smelo bi se reči, Avstrija je propadla svoji osodi. — Vše smo skoro imeli zagotovljeno boljšo prihodnost Slovani, ter se postavili na svoje noge, kar vrag Andrasija i njegovega pritepenega pobratima privleče, ter nam razdere lepe sanje, a Hohenwartu vniči vse trudapolno delo, — i tako se zopet sprava razbije.

Pomere so se v kratkih dneh tako zasukale, da bodo sovražniki naši s pomnoženo silo nas uničiti skušali. Bije se vže z nova boj.

Nam Čeho-Slovanom blisči bodočnost naša zopet naproti v podobni „sablji“, kajti za Česko je zopet imenovan za dež. glavarja glasoviti general Koller.

Mi avstrijski Slovani smo hoteli samostalnost i bodočnost Avstrije, toda Bismarkovi prijatelji cesarja samega slišajo pregovoriti, da podpiše, naj bi bili kmalo vsi združeni z Nemci.

V očigled tega povratili smo se nazaj k opoziciji ter zopet zajemamo svojo staro bojno polje, ter razpostavljamo, kakor zvesta národna vojna, svoja krdela na vsa mesta, kjer bode storil vsak svojo dolžnost. —

Brez krvi čemo zmagati ali zmaga naša bode sijajna. — Državno pravna opozicija je bila dozdej več ali manje razkosana, ne edina, brez vsake zveze. To v prihodnje ne sme več biti, za to naj skrbe naši národni možje. Ona mora stvariti jedno falango i njeni generali morajo biti združeni v jednom štabu, — borba Slovanov bode skupna v celej monarhiji v prihodnje tudi unkray Litave. —

Večina čeških listov posebno zdaj vabi Poljake, naj bi vendar enkrat spoznali, da so Slovani, kajti dokazov imajo premnogo, da dunajska klika njima za nje léka. I res je upati, da se bodo posebno s Čehi sporazumeli, ter solidarno skupno postopali. Združeni z avstrijskimi Slovani, poprijaznjeni z Rusi to je edina njihova bodočnost.

Le Madiari imajo nálog podkurjevati ščuvanje Nemcev na Slované, — kar se jim dovolj ne zdi o zatiranji doma, — ko meju tem prepast meju njimi i sosednimi národi postaja vsaki den večji, neprijateljstvo i smrtno sovraštvo raste od dne do dne, a oni igrajo le o svoji bodočnosti. Kar so nam te dni nepoklicani storili, ne zabimo kmalo.

30. minul. mes. napravili so mostjani, študenti, deputacije raznoterih družtev, dež. poslanci i mestni odbor, Dr. Riegerju pri njegovem prihodu iz Maleča na tukajšnjem kolodvoru sijajen sprejem. — Ko se prikaže na peronu v kolodvoru pozdravi ga 5000 na množica z gromovito „Slava“, možnarji iz bližnjega hriba „Žižkov“ zagrmijo in pozdravljajo buditelja i boritelja češkega národa. Ginjen vsled nepričakovanega sprejema se zahvali v navdušenem govoru nazočim. — Pri vsakem stavku je ljudstvo klicalo „Slava“, „Na zdar!“ a „Pereat“ Beustu i Andrassiju! — Hoče se potem v jednej privatnej kočiji odpeljati, toda v tem hipu študenti izprežejo konje, ter vlečejo kočijo vsi odkriti, i pevaje „Naprej“, — potem „Hej Slovani“ i „Kje dom je moj“, — do njegovega stanovanja v pasarskej ulici, kjer biva tudi otec národa — Palacky.

S tresočim glasom se zahvali tu Dr. Rieger občinstvu za sprejem, rekši: Zahvalim se Vam, dragi moji, iskreno za nenavadno čast, koje zamore sploh človek — človeku iskazati. — Kar sem mogel, sem storil za slavo národa i z menoj moji prijatelji. —

Akoravno smo vsled intrig neznačajnega človeka izgubili bitvo, vendar premagani nismo. Bodi te prepričani, da tudi v prihodnje ostanem veren sin národa, ter zvest svojemu geslu. „Ne dejme se!“ do zadnje kaplje krvi! Vsi kličejo: „Ne v dajmo se!“ ter tudi prisežejo. Še enkrat se zahvaljuje i pozdravlja pri oknu pokaže, ravno tako stari dr. Palacky.

Ljudstvo jima še enkrat zakliče gromovito „Slava“ i grofu Hohenwartu, a „Pereat“ Beust, — ter se od tod obrne v Ferdinandsko ulico pevaje „Hej Slovani“, — i marš „Herbst Beust“ po čudnem taktu. Pred tiskarno Dav. Huba, vrednika „Tagesbothe“ se napravi mačja godba. — Od tod se sprevod pomika mimo policijske hiše na Malo strano; — kar skoči, kakor na znamenje, 30 policajev oboroženih z nataknenimi bodaki na ljudstvo, z klicem: Auseinander! Razpode je ter vlo- vé 30 oseb, meju njimi 3 žurnaliste. — Kar je v tem trenutku i pozneje počenjala policija, to ne more nikdo imenovati: postavno. Take surovosti nij bilo še za časa obležnega stana pod generalom Kollerjem. — Mnogo je bilo v guječi ranjenih, kajti policaji so s batom tolkli, ter z bodali suvali na ljud, tudi pisatelj tega dopisa je bil nekaj steknil, i že je stegoval roko policaj po njem, kar potegne v neko bližnjo štacuno. — C. k. komisar Pavek sam je bil v tem beganju pritisnjem k zidu, ter ves pomečkan i potolčen, ker je bil v civilnej obleki. On sam je policaje spodbujal; tekal od jednega kraja, do — drugega, kakor besen, lovil ljudi, kričal krog sebe, ter vsacega policaja radovedno vprašal: „Haben sie schon eini-ge er-

wischt?“ — Mislimo si, da bi bila sprava s Čehi gotova, ter ovi dobili svoje pravice, kako bi se bile hlinile te duše národnim vpljivnim možem.

Brutalnosti policijske godile so se ravno take, kot po Ljubljani začasa janske — velške dogodbe. — Vojaki so tu v kasarnah vsaki dan pripravljani; denes je „Fasala“ cela tukajšna posadka patrone i topničarji krogije. — Take razmere so tedaj nastale tu! Ti pa slavni národ! Bodi vedno značajan! Stoj? Bojuj se na postavnej poti! Potrpi vse trpljivo! Takrat nij še prišla tvoja ura! Konečno vendar — zmagaš! —

Politični razgled.

Danes 14 dni je bil še Hohenwart na krnilu, nadejati se je bilo, da bode zmagal vkljub Beustovim in Andrassy-evim zaprekam. Rekli smo zadnjič, da je Hohenwart v ozki zvezi s Čehi in da če padejo češki fundamentalni članki, pade tudi Hohenwart. Nadalje smo tudi rekli, da je ministerstvo zavarovano s cesarsko besedo, dano češkemu narodu in da tedaj skoro ni mogoče, da bi padlo.

Varili se nismo, kar se tiče solidarnosti Čehov in Hohenwarta, a kar se tiče sigurnosti Hohenwartovega ministerstva smo žalibog slabo računili, ker je Njegovo Veličanstvo za dobro spoznalo, odločiti se za Beustovo in Andrassy-ovo politiko. Andrassy je slutil v pripoznanji čeških fundamentalnih člankov nevarnost za ogersko deželo, boljše rečeno, nadvlado Madjarov nad drugimi v Ogerski živčimi národi, ker to je gotovo, da če bi premagala prava federalistična načela v naši polovici Avstrije, bi to imelo vpliv tudi na drugo Ogersko polovico in konec bi bilo Madjarske oholosti in vladoželnosti za zmerom. Pa če Andrassy misli, da je s tem vže zmagal, se močno moti. Hrvatje ne bodo zaradi tega nič manj tirjali in tudi druge nemadjarske narodnosti ne bodo več trpele Madjarskega jarma.

Ce je nam Slovanom ostudna in nepretrpljiva nemška nadvlada, ktera ima vendar svoje historične in kulturne momente, koliko bolj nam mora biti ostudna madjarska hegomonija, katera nima nobenega tacega momenta. To je vže v naravi, da če že moram biti hlapec, sem rajše hlapec omikanega gospodarja, kakor pa kacega na pol divjaka. Andrassy tisti liberalec in puntar leta 1848. je šel v svoji slepi bojazni tako daleč, da je, kakor časopisi pravijo v ministerskem svetu za Cislajtanijo naravnost absolutizem navsveloval. V ozki zvezi z Andrassy-em je Beust in vsa decemberska klika; katera hoče na vsak način Avstrijo žrtovati veliki Nemčiji ali Bismarku. Z eno besedo Beust in Andrassy sta toliko časa rogovili, da sta vrgla Hohenwarta.

Tako možko padlo pa ni še nobeno ministerstvo, kakor Hohenwartovo, kajti pad tega ministerstva ni nasledek onemoglosti in nezmožnosti, kakor je bilo pri vsih družih dosedanjih ministerstvih, ampak nasledek grde intrige dveh slavohlepnih ni vladoželnih ministrov.

Hohenwart je padel, ampak njegove načela so edino rašilna za Avstrijo, zaradi česar morajo zmagati, če se hoče Avstrija ohraniti.

Zmaga decembristov je Pirus-ovo zmaga in zmagalci sami se ne upajo triumfirati, kajti varili so se, če so mislili, da bodo po tej zmagi federalisti glave pobešali. Bogme! danes so avstrijski Slovani bolj ponosni, bolj odločni, kakor še nikoli.

Decembristi in Andrassy so Slovanom in vsim drugim federalistom le koristili; Avstrijski Slovani so zdaj tako edini in tako resolutni, da jih nobena moč ne vstraši; zmagati hočejo naj stane kar koli hoče in zmagali bodo čez dolgo ali kratko, ker pravica je večna in kdor se bori za pravico ima moč in pogum ter pripravljen je na vsako žrtev. Z vezeljem in ponosom smemo kazati naše brate Čehoslovane in zadovoljni moramo biti tudi s postopanjem naših kranjskih voditeljev, kateri so v imenu Slovencev sklenili, postopati s Čehi ter z njimi zmagati ali pasti. Tudi mi goriški Slovenci hočemo naše kranjske brate posnemati in z njimi vse grenkosti, vse nevarnosti deliti, da so v nesreči vtrdi naša večna zveza. Ni treba da tukaj razkladam, kaj se je zadnje dni godilo v Pragi in v Ljubljani; vse to nam popišeta v današnjem listu 2 izvrstna dopisa.

Na Dunaji pa vlada „neka zmešnjava, ker je težko dobiti ministerstvo, katero bi se upalo vajete v roke vzeti. Decembristi sami so v taki zadregi, da ni eden njih mož se ne upa na krmilo stopiti. V takem položaji seglo se je zopet po birokratičnem ministerstvu: Kellersperg je povabljen, da osnova novo ministerstvo, katero ima spravo po drugem kopitu poskusiti. Med tem ko novo ministerstvo ni še sestavljeno niti po programu niti po osebah, prejel je češki zbor drugo cesarsko pismo, ki je prvemu (od 12. septembra) skoro nasprotno. Češki zbor je pismo nekako nejevoljno na znanje vzel in izročil odboru, ki bode danes poročal, da Čehi ne idó v državni zbor. Češki listi prinašajo v štric oba cesarska pisma, tako da je prav razvidno-protislovje. V prvem je namreč rečeno, da hoče cesar zadovoljiti češkim tirjavam in da se hoče kronati pustiti v Pragi, v drugem pa tirja Nj. veličanstvo, da pridejo Čehi brezpogojno v drž. zbor ker je sprava mogoča le na podlagi decemberske ustave. V ogerskem zboru so se stavile vže 3 interpelacije, zakaj se Andrassy meša v cislajtanske zadeve, kar zna nevarno postati. Ogerski poslanec Mocsonyi je Andrassy-ja vprašal, ali ne misli, da bi bilo času primerno, zadovoljivne predloge o narodnem in sedmograškem vprašanji staviti. Tedaj so vže začele zadrege tudi na Ogerskem.

Naj si vže bode, kakor koli hoče, nad Slovani se morajo razbiti vse zapreke Andrassy-eve, Beustove in morda Bismarkove. Naša reč je težavna, pa toliko slavnjejši bode naša zmaga.

Danes se sliši, da je tudi Beust padel, in da stopi Andrassy na njegovo mesto.

Razne vesti.

(V Tominu) smo slišali, da je veliko gospodov županov kupilo iz dvorne tiskarne na Dunaji v slovenski jezik prestavljene postavbe, namreč: državljanski zakonik (All. bürg. Gesetzbuch) za 50 soldov. Terminologijo za sodnijske in politične urade za 50 soldov in kazensko postavbo za 10 soldov. Na, tu ja zdaj skoro zastoj. Gospodje kupite tedaj te knjige, so vam potrebne vsak dan. Prepričali se boste, da se da po slovensko lahko uradovati, če je človeku mar za to.

Za vse tri knjige stane poštnina 30 soldov.

Oznanilo.

V Rifenberku v Miklavijah je na prodaj hiša na pare. št. 116, ki meri 15□ sežnjev, zidana. Ona ima pri tleh 2 sobi in kuhinjo, 2 kleti, eno za vino a drugo za repo. V prvem nadstropji ima 2 sobi in predsobo, in pod streho je senik. Hiša je s korci pokrita in je v naj boljšem stanu. Stala je tudi zraven s korci krita pare. št. 112 in berjač pare št. 119, kar obsega 41□ sežnjev. Prodajo se tudi njive in vinogradi pare št. 1556, 1568, 2646, 4514, 4499, potem senožeti z drevljem pare. št. 1551, 2250, in paša št. 2617.

Kdor želi kupiti, naj se oglasi v Gorici v Rastelu, hiš. št. 291. v drugem nadstropji, ali pa pri vredništvu „Soče“. Kdor kupi, po ceni kupi in bo prav zadovoljen.

Karol Sochar

(M. Tarmon) v Gorici na Travniku

priporoča vsim p. n. učiteljem starišem in dijakom svojo bogato zalogo vsih šolskih knjig, kolikor se jih potrebuje na gimnaziji, realki, normalki in v večjih in manjših ljudskih šolah.

Konkurs.

„Slavija“

vzajemno-zavarovalna praška banka

sprejme nekoliko POTOVALCEV s stalno mesečno plačo i dobro provizijo takoj v službo. Polog se zahteva bodisi v hipoteki ali v gotovini. Več o tem se izvé pismeno ali ustmeno pri

glavnemu zastopu banke „Slavije“

v Ljubljani.